

Epistolă către un prieten (Suhṛllekha)

compusă de Ārya Nāgārjuna

Reprezentare a lui Ārya Nāgārjuna predând Dharma unui nāga

Notă introductivă

Această lucrare se poate găsi la adresa web:

<http://www.AryaDharma.ro>

(click pentru a o vizita)

Pe acest site veți găsi multe traduceri ale unor texte esențiale din Buddha-Dharma, atât Sutre (discursuri sau învățăături ale Divinului Buddha) cât și tratate fundamentale derivate din aceste Sutre, adnotate sau comentate, după caz.

Toate textele de pe site (inclusiv acest text) sunt disponibile gratuit, se pot descărca gratuit, se pot folosi în mod gratuit, se pot tipări, și se pot distribui ca fișiere sau ca documente tipărite, oricui doriți, dacă și numai dacă nu faceți nicio modificare asupra lor, și dacă și numai dacă le oferiți celorlalți în mod gratuit.

În caz contrar, toate drepturile sunt rezervate.

Dacă aveți nevoie de alte drepturi, de alte formate ale textelor sau de alte variante ale lor, vă rugăm să luați legătura cu noi.

Traducere, prefață, introducere, comentarii, note, îngrijire: Alin Tocaciu

Versiunea: decembrie 2019

Prin virtutea meritelor acumulate prin a traduce, a corecta, a adnota, a comenta, a publica și a răspândi această lucrare, fie ca toate ființele să atingă Trezirea Perfectă.

Introducere

„Epistolă către un prieten” (Suhṛllekha în limba sanscrită) a lui Ārya Nāgārjuna este o lucrare care rezumă foarte multe dintre aspectele esențiale ale Dharmei. Ea este compusă sub forma unei scrisori adresate unui rege (probabil Udāyibhadra), care i-a fost susținător și discipol, și al cărui sfetnic a fost o perioadă de timp. Acest text nu este o epistolă confidențială trimisă de un Ārya unui Rege, ci o operă compusă sub forma unei epistole, operă care se adresează de fapt tuturor ființelor.

Sfaturile din Epistolă sunt adresate în principal laicilor, și de aceea apar mai puține subiecte profunde decât în „Ghirlanda de nestemate” (*Ratnāvalī* în limba sanscrită), care este tot o operă compusă sub forma unei epistole trimisă unui rege, dar care este mai profundă și mai extinsă, și pe care o puteți găsi pe aceeași pagină web cu această traducere.

Pentru laici, Epistola de față este un rezumat excelent al Dharmei, este mai ușor de parcurs și de înțeles decât „Ghirlanda de nestemate”, și poate ajuta la înțelegerea acesteia din urmă.

La sfârșitul textului puteți găsi un dicționar care cuprinde cel puțin o parte dintre termenii folosiți în acesta. Dacă aveți nevoie de un dicționar mai cuprinzător, îl puteți găsi în „Discursul despre perfecțiunea înțelepciunii (Prajñāpāramitā Sutra) în 8.000 de versete” sau în „Ghirlanda de nestemate (Ratnāvalī)” a lui Ārya Nāgārjuna, de pe aceeași pagină web cu acest text.

Pe aceeași pagină web puteți găsi atât versiunea fără comentariu cât și cea cu comentariul Venerabilului Rendawa, care este un comentariu extins și aprofundat, și pe care vă recomand să îl citiți. De asemenea, tot în versiunea cu comentariu veți găsi și o biografie amănunțită a lui Ārya Nāgārjuna, și multe alte informații legate de text. Deși mesajul este bineînțeles același, formularea (traducerea) unor versete din textul Epistolei diferă într-o anumită măsură între cele două versiuni.

Epistolă către un prieten (Suhṛllekha)

Capitolul 1 - o recomandare de a lua aminte

1.

Virtuosule [Rege], demn de ceea ce este bun,
Am compus aceste „versete nobile”
Pentru a insufla¹ aspirația la meritul apărut
Din [urmarea Dharmei, a] învățăturilor Divinului Buddha.
[Aceasta] este o învățătură scurtă, la care trebuie să iei aminte.

2.

Înțelepții venerază figuri ale Buddhașilor
[Chiar dacă sunt] făcute din lemn sau din alte materiale.
Tot astfel, deși acest poem al meu poate fi nereușit,
Nu îl disprețui, pentru că se bazează pe textele Sfintei Dharma.

3.

Deși poate că ai înțelege deja
Toate învățăturile extraordinare ale Mărețului Muni,
Nu cumva ceea ce este făcut din calcar alb
Pare și mai alb în lumina Lunii de iarnă?

Capitolul 2 - sfaturi despre practicile virtuozitate

1. Sfaturi generale pentru laici și călugări

4.

Jina a proclamat Cele Șase Reamintiri:
Buddha, Dharma, Sangha,
Generozitatea, moralitatea și divinitățile.
Reamintește-ți fiecare dintre virtuțile lor.

---

¹ Ție ca prim destinatar, și oricărui cititor în general. Acest aspect este lămurit în „Ghirlanda de Nestemate” (Ratnāvalī) de pe aceeași pagină web cu această traducere.

5.

Practică în mod constant cele zece căi ale acțiunii virtuose,
În corp, în vorbire și în minte.

Abține-te de la intoxicanți și de la cele asemănătoare;
Desfată-te într-un mod de viață virtuos.

6.

Recunoscând averea ca fiind efemeră și fără esență,
Străduiește-te în mod corect, făcând acte de generozitate
Față de călugări, Brahmāni, săraci și prieteni.

Pentru viitor, cel mai bun prieten este generozitatea.

7.

Trebuie să practici moralitatea neștirbită, nu degradată,
Ci imaculată, nepătată și necoruptă.

Moralitatea a fost declarată drept fundația tuturor virtuților (sau meritelor),
Așa cum este Pământul fundație pentru toate lucrurile.

8.

Generozitatea, moralitatea, răbdarea, efortul, meditația
Și înțelepciunea: dezvoltă aceste nemăsurabile Pāramite;
Și, după ce ai traversat marea Existenței,
Devino un Conducător al Victorioșilor.

2. Sfaturi pentru laici

9.

Orice familie care își respectă tatăl și mama
Va fi vizitată de Brahmā și de învățătorii religioși.
Membrii săi vor fi renumiți pentru că îi venerază,
Iar mai târziu vor intra în stările (nașterile) superioare.

10.

Când cineva se ferește să vatăme, se ferește de hoție,
De contact sexual¹, de minciună, de alcool,
De dorința de a mânca la momente nepotrivite, de un jilț înalt,
De cântece, de dansuri și de diferite feluri de bijuterii,

11.

Adică urmează aceste opt precepte
Făcând practica morală a Arhaților,
Aceasta e „poșadha”, ce conferă atât bărbaților cât și femeilor
Corpul atrăgător al unei zeități din Tărâmul Dorinței.

12.

Să vezi ca pe niște dușmani lăcomia, viclenia,
Înșelăciunea, atașarea, lenea, trufia,
Poftele carnale și ura,
Precum și îngâmfarea datorată măreției familiei,
A aspectului fizic, a învățării, a sănătății și a autorității.

13.

Muni a declarat atenția conștientă ca fiind calea non-morții,
Iar neatenția ca fiind calea morții.
De aceea, practică neîncetat și cu respect atenția conștientă,
Pentru a dezvolta dharmele virtuozitate.

14.

Persoana care a fost neatentă și acum a devenit atentă
Este frumoasă ca Luna eliberată din nori,
Așa cum sunt Nanda, Aṅgulimāla, Ajātaśatru și Udayana.

15.

Nu există o austeritate [mai] mare decât răbdarea;
Prin urmare nu ceda în fața furiei.
Prin înfrângerea mâniei, Divinul Buddha a spus
Că se atinge starea de non-întoarcere.

---

¹ După caz, pentru laici, evitarea contactului sexual nepotrivit, sau al oricărui contact sexual, în funcție de jurămintele luate și de practica urmată. În acest caz, fiind vorba despre practicile Arhaților, este vorba despre abținerea de la orice contact sexual.

16.

„Această persoană m-a insultat, aceasta m-a lovit,
M-a învins, aceea mi-a furat averea.”

Asemenea resentimente generează conflict.

Persoana care abandonează resentimentul doarme liniștită.

17.

Înțelege gândurile ca fiind asemenea figurilor

Desenate pe apă, pe pământ sau în piatră.

Pentru o stare perturbată a minții, primul fel e cel mai bun;

Pentru o aspirație la Dharma, cel mai bun este ultimul.

18.

Jina a declarat vorbirea unei persoane ca fiind de trei feluri:

Plăcută, adevărată și nepotrivită,

Ca mierea, ca floarea și ca murdăria.

Ultimul fel trebuie abandonat.

19.

Ființele sunt de patru feluri:

Cele care merg de la lumină și ajung la lumină,

Cele care merg de la întuneric și ajung la întuneric,

Cele care merg de la lumină și ajung la întuneric,

Și care merg de la întuneric și ajung la lumină.

Fii ca prima dintre ele.

20.

Oamenii sunt asemenea fructelor de mango:

Cei necopți care par copți,

Cei copți care par necopți,

Cei necopți care par necopți,

Și cei copți care par copți.

21.

Nu privi [jinduind] la soția altuia;

Dacă totuși o faci, gândește-te la ea ca la o mamă,

La o fiică sau la o soră, potrivit vârstei ei.

Dacă apare dorința, contemplă starea impură a corpului ei.

22.

Veghează asupra minții rătăcitoare
Ca și cum ar fi o prețioasă învățătură (Dharma),
Un fiu, o comoară, sau forța ta vitală.
Abține-te de la plăcerile simțurilor,
Căci ele sunt ca un șarpe, ca otrava, arma, dușmanul și focul.

23.

Obiectele simțurilor produc ruină, distrugere.
Sugata a declarat că sunt asemenea fructului kimpāka,
Și că trebuie abandonate.
Ființele sunt legate în închisoarea Samsarei
Cu propriile lor lanțuri.

24.

Dintre cei care triumfă asupra celor șase simțuri mereu instabile și oscilante,
Și cei care triumfă într-o bătălie asupra unei mulțimi imense de dușmani,
Primii sunt văzuți de către înțelepți
Ca fiind eroii mai mari.

25.

Corpul unei fete tinere, cu mirosuri dezgustătoare,
Având nouă deschizături,
Asemănător cu un vas greu de umplut
Care conține toate murdăriile posibile
Și este acoperit cu piele,
Trebuie văzut separat de podoabele sale.

26.

Înțelege dorința pentru obiectele simțurilor
Ca fiind asemenea jinduirii unui lepros după alinare:
Chinuit de viermi, el își expune corpul la flacăra focului,
Însă nu este ușurat.

27.

Pentru a vedea cel mai profund (sau înalt) adevăr,
Practică atenția corectă față de toate dharmele.
Nu există nimic atât de virtuos [precum atenția corectă].

28.

Chiar dacă este dintr-o familie de vază,
Are trăsături frumoase și este foarte învățată,
O persoană nu e demnă de onoare
Dacă îi lipsesc înțelepciunea și moralitatea.
Dimpotrivă, persoana care posedă aceste două calități,
Deși [poate că] nu le are pe celelalte, trebuie să fie venerată.

29.

Cunoscător al lumii trecătoare!
Fii indiferent la aceste opt dharme lumești:
Câștigul și pierderea, bunăstarea și nefericirea,
Faima și dezonoarea, lauda și critica;
Nu le lăsa să îți intre în minte.

30.

Nu săvârși fapte rele, nici măcar de dragul unui Brahmān,
Al unui bhikkhu, al unei zeități sau al unui musafir, al tatălui sau al mamei,
Al unui fiu, al reginei, sau al unui apropiat.
Ei nu vor împărtăși nicio fărâmă din rezultatul infernal [al faptelor tale rele].

31.

Deși săvârșirea faptelor rele
Nu va tăia imediat precum o sabie,
Rezultatul faptelor rele va deveni manifest
Atunci când va veni momentul morții.

32.

Muni a definit cele șapte bogății:
Credința, moralitatea, generozitatea și învățarea imaculate,
Precum și demnitatea (sau rușinea), modestia și înțelepciunea.
Recunoaște celelalte bogății
Ca fiind obișnuite și lipsite de valoare și de esență.

33.

Jocurile de noroc, amestecarea cu mulțimile, lenea, lipsa de ocupație,
Tovărășia malefică, băuturile alcoolice și umblatul noaptea de colo-colo
Duc la stările inferioare și la pierderea reputației.
Abandonează aceste șase activități.

34.

Învățătorul zeilor și al oamenilor a declarat că a fi satisfăcut

Este cea mai mare dintre toate averile.

Fii întotdeauna satisfăcut.

Persoana care cunoaște mulțumirea

E cu adevărat bogată, chiar dacă nu are posesiuni.

35.

Bunule domn! Cei care au puține dorințe

Nu au parte de nefericirea celor cu multe posesiuni.

Cu cât mai multe capete au conducătorii Nāgașilor

Cu atât mai mare le este nefericirea generată de ele.

36.

Ferește-te de cele trei feluri de soții, care sunt:

Ca un ucigaș, prin natura ei asociindu-se cu dușmanii tăi;

Ca un tiran, care te disprețuiește;

Și ca un hoț, care fură chiar și lucruri mărunte.

37.

Cea care este îngăduitoare ca o soră,

Dragă precum un prieten,

Dorind să ajute asemenea unei mame,

Și ascultătoare ca un servitor:

Ea trebuie să fie respectată ca o zeitate a familiei.

3. Sfaturi pentru laici și pentru cei care și-au părăsit casa

38.

Mâncarea trebuie mâncată corect,

Fără dorință sau ură, ca și cum ar fi un leac;

Nu din aroganță, nu pentru vanitate sau pentru robustețe,

Ci numai pentru a întreține corpul.

39.

Virtuosule! Fă activități [virtuoase] pe întregul parcurs al zilei,
Precum și în prima și în ultima perioadă a nopții.
Apoi, pentru ca timpul de odihnă să nu fie fără rezultat,
Culcă-te atent și conștient între aceste două perioade.

40.

Practică neîncetat meditația asupra bunătății iubitoare,
Asupra compasiunii, bucuriei și ecuanimității (viziunii uniforme);
Deși poate că nu vei atinge cel mai înalt țel (al Buddhaității),
Vei obține [cel puțin] extazul Tărâmului lui Brahmā.

41.

Cele Patru Dhyāna: abandonarea totală
A experienței senzoriale, bucuriei, liniștii și disconfortului,
Permit atingerea unei stări extraordinare,
Ca cea a lui Brahmā, Ābhāsvara, Śubhakarṣna sau Vṛhatphala.

42.

Puterea [rezultatului] acțiunilor foarte virtuozose și nevirtuoze
Apare în dependență de frecvența cu care sunt făcute,
De înclinație (sau de motivația lor),
De lipsa factorilor care se opun,
De [relația cu] ființele asupra cărora sunt realizate,
Și de virtuțile principale ale acestora.
Așadar, străduiește-te să faci acțiuni meritorii.

43.

Câteva grăunțe de sare pot schimba gustul unei mici cantități de apă,
Dar nu și gustul Gangelui;
Înțelege că până și karma negativă mică
Va face la fel pentru rădăcinile mici de virtute.

44.

Excitarea mentală și regretul, răutatea, lenea și somnul,
Dorințele asociate simțurilor, și îndoiala:
Recunoaște aceste cinci obstacole
Drept hoți care fură bogățiile virtuții.

45.

Trebuie să ne străduim sincer pentru credință,
Vigoare, atenție [conștientă], Samādhi și înțelepciune-cunoaștere,
[Adică pentru] cele cinci dharme supreme,
Numite și puterile, forțele și vârfurile cele mai înalte.

46.

Apariția îngâmfwării este prevenită de antidotul său,
Care este contemplarea repetată
A faptului că nu suntem scutiți de boală, de îmbătrânire, de moarte,
De separarea de ceea ce este dorit, și de supunerea la propria karma.

47.

Dacă dorești tărâmurile superioare și Eliberarea,
Meditează la vederea corectă.
Până și faptele bune ale unei persoane cu vedere greșită
Au toate un rezultat îngrozitor.

48.

Înțelege ființele ca fiind de fapt suferinde,
Vremelnice, impure, și ca neavând un sine (sau o esență).
Cei în care [această] reamintire nu a fost bine stabilită,
Lasă loc celor patru iluzii perturbatoare, [care sunt] sursa distrugerii.

49.

A fost declarat că:
„Forma nu este «eu»,
«Eu» nu posedă forma,
«Eu» nu rezidă în formă,
Și forma nu rezidă în «eu»”¹.
Înțelege celelalte patru agregate
Ca fiind la fel de vide, de goale².

---

¹ O altă formulare: „Forma nu este un «sine»; nu există un «sine» care să posedze forma; nu există un «sine» care să sălășluiască în formă; forma nu rezidă într-un «sine»”.

² Toate cele cinci agregate (skandha) sunt la fel. Alte cazuri nu există, și de aceea noțiunile de «sine» și de «eu» sunt invalide, neexistând nimic permanent (așa cum este imaginat un sine sau un eu) care să îndeplinească măcar una dintre aceste condiții care par evidente oricărei ființe.

50.

Agregatele nu apar la întâmplare, [nu apar] din timp,
Dintr-o substanță primordială, din propria lor esență,
Din Ísvara, sau fără nicio cauză.

Trebuie să înțelegem că ele apar [din cauza] ignoranței, karmei și dorinței.

51.

Înțelegerea greșită a practicilor ascetice,
O viziune greșită asupra existenței, și îndoiala:
Cunoaște-le ca fiind trei legături care țin încuiată
Poarta către Orașul Eliberării.

52.

Eliberarea depinde de ființă.
În această strădanie nu este deloc nevoie să ne asociem cu alții.
Străduiește-te să urmezi cele Patru Adevăruri Nobile,
Prin ascultare, moralitate și dhyāna.

53.

Întotdeauna antrenează-te în moralitatea superioară,
În înțelepciunea superioară și în concentrarea superioară.
Aceste Trei Antrenamente includ
Cele peste două sute cincizeci de precepte [ale călugărilor].

54.

O, Rege, Sugata a predat conștientizarea stărilor corpului
Ca fiind singurul drum al Căii.
Practic-o și tu, și urmează-o stăruitor,
Pentru că pierderea reamintirii¹ distruge toată Dharma.

55.

Fiind predispusă la multe vătămări,
Viața e mai trecătoare decât un clăbuc de apă purtat de vânt.
Sunt uimitoare răgazul de a inspira după ce ai expirat,
Și deșteptarea după ce ai dormit.

---

¹ Sau atenției conștiente.

56.

Sfârșitul corpului este să devină praf, să se usuce, să putrezească,
Sau să devină în cele din urmă mizerie.

Înțelege-l ca fiind lipsit de esență și, prin natura sa,
Ca trecând inevitabil prin distrugere,
Uscare, putrefacție sau dezmembrare.

57.

Pământul, [muntele] Meru și oceanele:

Până și aceste corpuri fizice vor fi distruse de cei șapte Sori în flăcări,
Și nu va mai rămâne nici praful din ele.

Ce să mai spunem despre lucruri fragile, cum este trupul omenesc?

58.

Astfel, totul e nepermanent, este lipsit de natură proprie,
De un salvator, de un păzitor și de un loc de odihnă.
De aceea, Rege, generează aversiune față de Samsara,
Care, asemenea unui bananier, nu are esență.

59.

Mai greu decât îi este unei țestoase să nimerască un singur jug
[Plutind în derivă] pe întinderea oceanului,
Îi este unui animal să obțină o viață umană;¹
De aceea, cu puterea de a fi [acum un] om,
Fă ca viața să îți fie fructuoasă, prin practicarea Sfintei Dharma.

60.

Chiar mai prost decât cineva
Care umple cu excremente un vas de aur împodobit cu nestemate
Este cel care, născut om,
Săvârșește fapte rele.

61.

Locuind într-o regiune favorabilă,
Bizuindu-te pe oameni sfinți,
Având rugăciunea (sau credința) drept natură,
Și având merite acumulate anterior,
Tu posezi cele Patru Roți Mărețe.

---

¹ Acest lucru este descris în discursul Divinului Buddha numit „Chiggala Sutta”.

62.

Muni a declarat că bazarea pe un învățător spiritual
Duce la împlinirea unei vieți religioase.
Așadar bazează-te pe cei înțelepți,
Așa cum au făcut cei mulți care au atins pacea prin Jina.

63.

A fi născut ca cineva care aderă la o viziune greșită,
Sau ca animal, sau ca Preta, sau ca ființă din infern,
Sau într-o regiune lipsită de cuvântul lui Jina,
Sau ca barbar într-o regiune îndepărtată,
A fi născut ca imbecil (sau ca idiot),

64.

Sau ca zeitate cu viață lungă - acestea sunt cele opt
[Nașteri] defectuoase și neprielnice.
Acum că ai găsit prilejul de a nu te fi născut în ele,
Străduiește-te să inversezi¹ nașterea.

4. *Prezentare amănunțită*

65.

Rege! Devino dezgustat de Samsara,
Cauza pentru atât de multă suferință:
Lipsuri materiale, boală, îmbătrânire, moarte, și așa mai departe.
Ascultă în continuare câteva dintre defectele ei.

66.

Tatăl cuiva devine fiu, mama cuiva devine soție.
Dușmanii devin prieteni.
Și inversul acestor situații se întâmplă.
Astfel, în Samsara nu există absolut nicio certitudine².

---

¹ Încetezi, oprești.

² Sau stabilitate.

67.

Fiecare a băut mai mult lapte decât cele patru mari oceane la un loc,
Iar în Samsara care urmează pentru o persoană obișnuită
Mai este de băut cu mult mai mult decât atât.

68.

Grămada de oase lăsate în urmă de fiecare ființă
Ar egala sau chiar ar depăși muntele Meru.
Pământul nu ar fi de ajuns pentru a ne număra ființele din linia maternă,
Chiar de-am folosi fărâme de pământ de mărimea fructelor de ienupăr.

69.

După ce a fost Śakra, demn de venerația lumii,
Cineva cade din nou pe Pământ, prin forța karmei;
Sau după ce a fost un monarh Cakravartin,
Cineva ajunge din nou în Samsara în starea de servitor.

70.

După ce a trăit vreme îndelungată plăcerea giugiulelii
Sânilor și șoldurilor fecioarelor celeste,
Ființa simte apoi contactul insuportabil
Cu procesele zdrobirii, tăierii și ciopârțirii din iaduri.

71.

Contemplă că, după experiența plăcută a solului
Care se afundă la atingerea tălpii tale
Atunci când locuiești vreme îndelungată pe vârful muntelui Meru,
Te vor lovi din nou suferințele îngrozitoare
Ale Gropii de Foc și ale Mlaștinii cu Excremente.

72.

După ce s-a zbunguit prin grădinile minunate și plăcute,
Și a fost ospătat de fecioare celeste,
Brațele, picioarele, urechile și nasul cuiva sunt tăiate din nou
În Pădurea copacilor cu frunzele ca săbiile.

73.

După ce s-a odihnit în Râul Care Curge Lin,
Cu lotuși din aur și cu fecioare celeste minunate,
Din nou acea ființă cade în apa insuportabil de caustică
Și clocotindă a infernalului Râu Fără Vad.

74.

După ce a trăit plăcerile nemăsurate ale tărâmurilor celeste,
Și până și extazul non-atașării al lui Brahmā,
Din nou cineva trece prin suferința neîntreruptă
De a fi un vreasc în focurile din iadul Avīci.

75.

Când cineva a atins starea de Soare și Lună,
Lumina corpului său luminează întreaga lume.
Și totuși, întorcându-se din nou în întuneric,
Nu mai vede nici măcar cât o lungime de braț.

76.

Astfel fiind defectele (Samsarei),
la lampa celor trei tipuri de merit,
Pentru că intrăm singuri în întunericul infinit
Care nu este luminat nici de Soare și nici de Lună.

77.

Pentru ființele care săvârșesc fapte rele,
Va urma suferința îndelungată
În iadurile Sañjīva, Kālasūtra, Saṃghāta,
Raurava, Mahāraurava, Tapana, Pratāpana și Avīci.

78.

Unele [ființe] sunt presate ca susanul,
Altele sunt măcinate până când devin ca făina fină.
Unele sunt tăiate în bucăți cu fierăstraie,
Iar altele sunt spintecate cu topoare înspăimântătoare, cu lame ascuțite.

79.

Altele sunt forțate să înghită până la refuz
Lichid arzând din fier topit.
Unele sunt trase în țeapă pe sulite cu ghimpi,
Făcute din metal încins.

80.

Sfârtecate de câini feroși cu colți de fier,
Unele își flutură mâinile spre cer,
În timp ce alte ființe neajutorate
Sunt ciugulite de corbi cu ciocuri ascuțite din fier,
Și cu gheare îngrozitoare.

81.

Unele nu pot să mai îndure durerile
Atunci când le rănesc viermi și insecte de toate felurile,
Mii de muște-parazit și de albine negre;
Ele se zvârcolesc și se vaită
Atunci când cele care le provoacă răni grave le și devorează.

82.

Unele aflate în grămezi de zgură arzândă
Sunt arse fără încetare, cu gurile mereu căscate.
Unele sunt fierte cu capul în jos, în cazane mari,
Asemenea chiftelelor de orez.

83.

Acei răufăcători care sunt ținuți în afara iadurilor
Doar până când respirația le va înceta,
Trebuie că au o natură dură ca diamantul
Dacă nu se înfricoșează într-o mie de feluri
După ce au auzit de suferințele nemăsurate ale iadurilor.

84.

Dacă până și vederea figurilor unor statui,
Reamintirea, citirea sau auzirea de iaduri
Stârnesc spaimă, ce să mai spunem
Despre simțirea acestei maturări îngrozitoare?

85.

Așa cum încetarea jinduirii
Este cea mai înaltă dintre toate plăcerile,
Așa și suferința din iadul Avīci
Este cea mai teribilă dintre toate suferințele.

86.

Suferința de a fi împuns aici timp de o zi întregă¹
De trei sute de sulițe aruncate cu toată puterea
Nu egalează și nici măcar nu se apropie de o fărâmbă
Din cea mai mică suferință din iaduri.

87.

Deși suferința atât de imposibil de îndurat
Va fi suportată chiar și pentru ere întregi,
Ființa nu va fi eliberată din acea viață [în infern]
Până când non-virtutea nu va fi epuizată.

88.

Semințele acestor [suferințe, care sunt] fructele non-virtuții,
Sunt faptele greșite (sau rele) ale corpului, vorbirii și minții.
Trebuie să te străduiești din toate puterile pentru a preveni,
Prin orice mijloace, chiar și cea mai mică apariție a lor.

89.

O naștere ca animal are suferințe de multe feluri:
Acelea de a fi ucis, legat, bătut și așa mai departe.
Cea mai îngrozitoare soartă - aceea de a se mânca unii pe alții² -
Îi așteaptă pe cei ce au abandonat virtutea care aduce pacea.

90.

Unele [animale] sunt omorâte [de oameni] pentru perle
Sau pentru lână, oase, carne sau piele³.
Altele, neajutorate, sunt chinuite cu lovituri de picioare,
Pumni, bice, cârlige și toiege.

---

¹ Repetat și neîntrerupt.

² Majoritatea animalelor se mănâncă unele pe altele, și din nefericire așa procedează și majoritatea oamenilor cu animalele, și mai rar și animalele cu oamenii.

³ Aici pot fi adăugate și „distracția” cum sunt vânătoarea și pescuitul sportiv, și „experimentele” cum sunt cele din domeniile cosmetic și medical.

91.

Printre Preta există o suferință neîncetată,
Cauzată de lipsa lucrurilor materiale.
Ele trec prin cea mai teribilă suferință
Generată de frică, durere, foame, sete, frig și arșiță.

92.

Unele [Preta], cu gurile cât gaura acului de cusut
Și cu stomacurile de mărimea munților,
Sunt chinuite de foame, însă nu pot să mănânce
Nici măcar o parte infimă dintr-o mizerie sau dintr-un excrement aruncat.

93.

Unele sunt despuiate, numai piele și os,
Asemenea vârfului uscat al unui palmier.
Altele au guri care ard noaptea cu flăcări mari,
Iar drept mâncare ele înghit nisip, care le cade în guri.

94.

Preta din categoriile inferioare nu pot găsi nici măcar mizerii,
Cum ar fi puroiul, excrementele, sângele sau altele asemenea.
Ele se atacă unele pe altele,
Mâncând puroi din glandele ce le supurează în gâtlej.

95.

Vara, până și Luna li se pare fierbinte,
În timp ce iarna Soarele li se pare [foarte] rece.
Prin simpla lor privire, [pentru ele,]
Copacii sunt lipsiți de fructe, iar râurile de apă.

96.

Trecând prin suferințe neîncetate,
Și strâns legate de lanțurile karmice ale faptelor lor rele,
Unele nu mor cinci mii sau chiar zece mii de ani.

97.

Cauza pentru unicul gust al acestor suferințe atât de diverse ale fantomelor
Este desfătarea în avariția nemăsurată.
Divinul Buddha a declarat zgârcenia
Ca fiind dezonorantă, josnică.

98.

Mai mare decât plăcerile ființelor celeste

Este suferința morții lor.

După ce a contemplat aceasta,

Cel virtuos nu jinduieste [nici] după tărâmurile celeste, trecătoare.

99.

Înfățișarea corpului [zeului] devine neatractivă,

Zeitarea simte antipatie pentru tronul său,

Ghirlandele [de flori] i se ofilesc, îmbrăcămintea sa capătă miros,

Și corpul îi este murdar, ca niciodată până atunci [în acea viață].

100.

Acestea sunt cele cinci semne prevestitoare

Ce însoțesc moartea în tărâmurile celeste.

Ele apar pentru zeități într-un mod asemănător

Semnelor morții pentru pământeni care sunt pe cale să moară.

101.

Dacă după moartea în tărâmurile celeste

Nu [îi] mai rămâne nicio virtute (sau merit),

Ființa intră neajutorată în starea de animal,

De Preta, sau de ființă din infern.

102.

Asura-șii, prin dușmănia lor naturală față de gloria zeităților,

Au mari suferințe mentale.

Deși inteligenți, ei nu pot vedea Adevărul (sau Dharma),

Datorită blocajului dat de starea lor de existență.

103.

Samsara fiind astfel, nu există [nici] naștere favorabilă:

Nici între zei, nici între oameni,

Și nici între ființele din infernuri, Preta sau animale.¹

Nașterea trebuie cunoscută drept un vas umplut cu multă suferință.

---

¹ Așadar, nu există niciun fel de naștere favorabilă, toate nașterile, fără excepție, sunt mult mai mult suferință decât plăcere, chiar și în cazul zeilor (Deva) sau al semizeilor (Asura), care sunt feluri de naștere mai confortabile decât cea umană, deși Dharma este mai greu de urmat, sau chiar imposibil de urmat în ele.

5. Ceea ce este comun tuturor Vehiculelor (Căilor)

104.

Chiar dacă hainele sau capul ne-ar lua foc dintr-odată,
Nu ar trebui să ne ocupăm de stingerea lor,
Ci să facem eforturi pentru a pune capăt renașterilor.
Niciun scop nu e mai presus de acesta¹.

105.

Prin moralitate, înțelepciune și dhyāna,
Trebuie să obținem Nirvana,
Starea imaculată de pace și de control [al minții]:
Fără vârstă, fără moarte, eternă,
Și lipsită de pământ, apă, foc, aer, de Soare și de Lună.

106.

Reamintirea (sau conștiența), înțelepciunea, efortul, bucuria,
Agilitatea extremă, samādhi și echilibrul mental:
Aceste șapte sunt Membrele Trezirii,
Colecția de virtuți care duc la obținerea Nirvanei.

107.

Nu poate avea loc dhyāna fără înțelepciune;
Nu poate exista înțelepciune fără dhyāna.
Persoana ce le posedă pe amândouă reduce oceanul existenței
La mărimea unei urme lăsată de copita unui taur.

108.

Nu trebuie să contemplăm ceea ce
A declarat Cel Asemenea Soarelui ca fiind
Cele Paisprezece (Vederi) Neexpuse (sau Nedecarate),
Deoarece mintea nu va fi pacificată prin ele.

---

¹ Scopul atingerii Buddhității este desigur scopul suprem, însă aici Ārya Nāgārjuna vorbește despre primul pas și cel mai important pentru ființele din Samsara. Eliberarea trebuie să fie scopul inițial cel mai înalt al oricărei ființe captive în Samsara.

109.

Muni a declarat că
Din ignoranță apare karma¹,
Din karma apare conștiința,
Și din conștiință apare numele și forma;
Din ele [apar] cele șase baze ale simțurilor,
Și din acestea [apare] contactul.

110.

Din contact apare senzația,
Pe baza senzației apare jinduirea,
Din jinduire apare agățarea,
Din agățare apare devenirea²,
Și din devenire apare nașterea³.

111.

Acolo unde este naștere apar tristețea,
Boala, îmbătrânirea și sărăcia lucie, frica de moarte
Și așa mai departe, adică o cantitate imensă de suferință.
Prin încetarea nașterii, toate acestea vor înceta.

112.

Această Apariție Dependentă este cea mai prețioasă
Și cea mai profundă comoară a învățăturii lui Jina.
Oricine este capabil să o vadă,
Îl vede pe Divinul Buddha, Cunoscătorul Suprem al Realității.

113.

Vederea corectă, Mijloacele de trai, Efortul, Conștiința,
Samādhi, Vorbirea, Activitatea și Conceptualizarea Corectă
Sunt cele Opt Membre ale Căii⁴.
Meditază la ele pentru a atinge Pacea (sau Eliberarea).

---

¹ Sau acțiunea și rezultatul ei.

² Sau „intrarea” în existență. De exemplu, în cazul ființelor umane toate procesele materiale, energetice și mentale care duc la „combinarea” unei dharme (sau entități) transmigrante cu celula formată din ovul și spermatozoid, sau în cazul ființelor păsări, reptile, insecte, etc. oul fecundat.

³ În cazul ființelor umane, nașterea prin expulzia fătului după nouă luni de sarcină, iar în cazul ființelor păsări, reptile, insecte, etc. ieșirea din ou a puiului.

⁴ Nobila Cale Octuplă.

114.

Tot ceea ce apare este suferință;

Jinduirea e vasta sa origine sau cauză.

Încetarea jinduirii este Eliberarea,

Iar calea pentru obținerea eliberării este Nobila (Ārya) Cale Octuplă.

115.

Așa stând lucrurile,

Străduiește-te neîncetat pentru a vedea cele Patru Adevăruri Nobile (Ārya).

Chiar și laicii în ale căror poale stau imense bogății lumești

Pot, prin înțelepciune-cunoaștere (prajñā),

Să traverseze râul perturbărilor mentale și al suferințelor.

116.

Cei care au dobândit Realizarea Dharmei nu au căzut din cer

Și nici nu au răsărit din pământ, ca plantele.

Înainte [de Realizare] ei (și ele) au fost ființe obișnuite,

Având perturbări mentale.

117.

Ce nevoie este să predici mult celor neînfricați?

„Supune-ți mintea”: aceasta este cea mai folositoare

Și mai esențială dintre învățături.

Bhagavān a spus că mintea este rădăcina Dharmei.

118.

A împlini toate aceste învățături date ție [aici]

Ar fi greu până și pentru un călugăr.

Dă sens vieții tale dezvoltând însușirile și rezultatele bune

Ale oricăror sfaturi [de aici] pe care le pui în aplicare.

6. Ceea ce este specific Marelui Vehicul (Mahayana)

119.

Bucură-te de toată virtutea tuturor ființelor,
Și dedică dobândirii Buddhității
Propriile tale fapte bune întreite.¹
Apoi, cu această acumulare de virtute (sau merit),

120.

Devino un maestru al yogăi în toate lumile zeilor și oamenilor,
Pe durata unui număr nemăsurabil de nașteri,
Și protejează numeroase ființe neajutorate
Cu activități ca cele ale lui Ārya [Bodhisattva] Avalokiteśvara².

121.

În nașterea finală fă să dispară boala, îmbătrânirea, dorința și ura.
Apoi, într-un tărâm-Buddha,
Așa cum a făcut Divinul Buddha Amitābha³,
Devino Protectorul Lumii, cu o durată infinită a vieții.

122.

După ce ai obținut stadiul Victoriei,
Care pacifică ființele omenești
Și tinerele ființe cerești ce se desfată în plăcerile simțurilor,
Și face să dispară frica, nașterea și moartea
Pentru o mulțime de ființe perturbate și neajutorate,

---

¹ Acest procedeu al dedicării și jubilării apare și în „Prajñāpāramitā Sutra în 8.000 de versete”, pe care o puteți găsi pe aceeași pagină web cu această traducere. „Faptele întreite” se referă la cele realizate cu corpul, cu energia sau vorbirea, și cu mintea.

² Vedeți și Sutra despre Bodhisattva Avalokiteśvara de pe aceeași pagină web cu această traducere.

³ Vedeți și Suturele despre Buddha Amitābha de pe aceeași pagină web cu această traducere.

123.

Răspândește faima înțelepciunii, moralității și generozității imaculate

În regiunile celeste, în spațiu și [în lumi precum] Pământul.

În cele din urmă, atinge stadiul transcendent,

[Un stadiu] inconceptibil, inexprimabil,¹

[Un stadiu] al păcii, al neînfricării, nepătat, perfect.

---

¹ Complet lipsit de orice caracteristici și dharme, și de aceea „un stadiu doar cu numele”, adică nu poate fi decât numit în cadrul ignoranței, dar nu și indicat sau descris.

Dicționar de termeni¹

AEON. Vezi EON sau KALPA.

AGREGATE (*upādāna-skandha*). Vezi SKANDHA.

APARIȚIA DEPENDENTĂ. Vezi CO-PRODUCEREA CONDIȚIONATĂ.

ARHAT (*arhan*). Literalmente: „demn de respect”. Sfântul Hīnayāna perfect. El știe ceea ce este folositor pentru propria salvare și este mulțumit temporar cu Trezirea strict pentru sine însuși. O etapă temporară de pe Calea către Buddhitate.

ASURA. Ființe titanice, aflate în permanent în război cu zeii. Demoni. În funcție de clasificare, ei aparțin tărâmurilor lui Māra și sunt considerați un destin inferior și nefericit, sau sunt considerați un destin ceva mai bun, dar în ambele cazuri inferior celui de zeu și de ființă umană, și în oricare caz incapabili de a studia și de a urma Dharma.

ATENȚIE, CONȘTIENȚĂ (*smṛti*). A treia dintre cele cinci facultăți (mentale), al șaptelea pas de pe Nobila Cale Octuplă, primul dintre cele șapte membre ale iluminării, ale Trezirii. Sau: actul de reamintire care împiedică ideile să „zboare din minte” și care luptă cu uitarea, cu lipsa de grijă și cu distragerea. De asemenea, cea care permite observarea precisă.

BHIKSU. Un călugăr, cineva care și-a părăsit casa și care a depus jurămintele monastice.

BINE-PLECAT (*Su-gata*). Epitet pentru Buddha, care a plecat pe calea corectă și în locul corect.

BODHISATTVA (*bodhi-sattva*), *bodhi*: Trezire, *sattva*: principiu, existență reală, sau ființă. „Ființă a Trezirii”. Ființa ideală din Mahāyāna care, prin înțelepciune și compasiune infinită, caută iluminarea tuturor ființelor, nu numai a sa însuși [n.t. și care, dacă urmează corect perfecțiunea înțelepciunii, va deveni un Buddha. Poate fi atât bărbat, cât și femeie.

BRAHMĂ. O zeităte foarte înaltă. Presupus drept creator al lumii în tradiția Brahmānică, în Buddhism fiind o simplă încarnare din Samsara, muritoare și supusă suferinței, deși trăiește foarte mult și în relativă tihnă. De asemenea, categorie de zeități având caracteristici similare.

BUDDHA. „Cel Trezit”. Cel care s-a Trezit la Realitate. Termen folosit atât pentru ființa cel mai recent Trezită pe această planetă (Buddha istoric, adică Gautama Siddhartha, numit și Śakyamuni, adică înțeleptul clanului Śakya), cât și pentru orice alte ființe care au ajuns la aceeași stare, la aceeași realizare, despre care se afirmă în Prajñāpāramitā Sutra că sunt într-un număr „infinite”. Numit și

---

¹ Compus de către traducătorul în limba română prin compilarea mai multor dicționare și definiții.

„Tathāgata”, „Buddha”, „Jina”, „Conducătorul Caravanei”, etc. În traducere se mai folosesc și „Divinul”, „Împlinitul”, „Realizatul”, „Trezitul”, „Nobilul”, „Desăvârșitul”.

CĂILE (FELURILE, TIPURILE) POZITIVE DE ACȚIUNE, sau VIRTUOASE, sau BINEFĂCĂTOARE (*kuśalakarmapatha*). Zece, abținerea: 1) de la a lua viața, 2) de la a lua ceea ce nu este oferit sau dat, 3) de la comportamentul sexual nepotrivit sau greșit, 4) de la vorbirea falsă sau mincinoasă, 5) de la denigrare, 6) de la vorbirea aspră sau dură, 7) de la bârfă și de la vorbăria inutilă, 8) de la lăcomie, 9) de la reaua voință, 10) de la vederile greșite.

CHAKRAVARTIN. Un monarh care conduce o parte întinsă a unei lumi.

COMUNITATE (*sangha* în pali, respectiv *saṃgha* în sanscrită). Patru adunări: călugări, călugărițe, laici și laice care urmează Dharma. În ramura Theravada se acceptă doar primele două adunări. Una dintre cele Trei Nestemate.

CONCENTRARE (*samādhi*). O îngustare a atenției, care duce la un calm liniștit. Al optulea pas în calea octuplă (calea din opt părți). În mod tradițional, constă în trei tipuri de practici: 1) cele opt meditații (*dhyāna*), 2) cele patru Nelimitate, 3) puterile psihice.

CONDUCĂTOR (DE CARAVANĂ) (*sārthavāha*). Epitet pentru Buddha.

CONȘTIENȚĂ. Vezi ATENȚIE.

CONȘTIINȚĂ (*vijñāna*). În funcție de context, înseamnă: 1) al cincilea dintre cele cinci agregate (*skandha*). (Celelalte patru depind de ea, prin faptul că ea le condiționează și le determină și ea este cea care este conștientă de funcția celorlalte patru), 2) pura conștientă, 3) un gând, 4) o minte, 5) al șaselea element material.

CO-PRODUCEREA CONDIȚIONATĂ, sau APARIȚIA DEPENDENTĂ sau APARIȚIA INTERDEPENDENTĂ (*pratītya-samutpāda*). Douăsprezece legături: 1) ignoranța, 2) formațiunile karmice, 3) conștiința, 4) numele și forma, 5) cele șase organe de simț (sau facultățile simțurilor și obiectele lor), 6) contactul, 7) senzația, 8) nesațul (jinduirea, tânjirea), 9) apucarea sau agățarea, 10) devenirea, 11) (re)nașterea, 12) bătrânețea, descompunerea și moartea; ele cauzează tot ceea ce se întâmplă în această lume. Sau, mai general: o modalitate de descriere a fenomenelor, ființelor sau obiectelor (adică a tuturor dharmelor) pentru a înțelege dependența și interdependența lor și implicit lipsa esenței și a realității lor fundamentale, a faptului că nu sunt produse (în sensul de „produs finit”), că sunt lipsite de esență, semne și caracteristici adevărate, etc.

CREDINȚĂ sau ÎNCREDERE (*śraddhā*). Prima dintre cele cinci facultăți. O stare temporară necesară inițial, dar care devine tot mai puțin importantă pe măsură ce conștiința spirituală crește. Are patru obiecte: 1) credința în karma și în renaștere, 2) acceptarea învățăturilor de bază despre natura realității, cum ar fi producerea dependentă, 3) încrederea în cele trei refugii: Buddha, Dharma și

Samgha, 4) încrederea în eficiența practicilor prescrise și în Nirvana, ca și cale finală de ieșire din toate greutatea și suferințele.

CUNOSCĂTOR AL LUMII (*loka-vid*). Epitet pentru Buddha.

DEDICARE (*parināmanā*). Transferul meritului cuiva către bunăstarea și Trezirea cea mai înaltă a tuturor ființelor. Pentru acest proces, se mai folosește și cuvântul „transformare”, ca în expresia „transformare în iluminare completă”, sau „dedicare”.

DESTINE (*gati*). Șase categorii de ființe animate, sau șase tipuri de nașteri; ele sunt 1) zei (*deva*), 2) semizeii, titani sau demoni (*asura*), 3) oameni (*manușya*), 4) animale (*tiryag*), 5) fantome (*preta*), 6) ființele din iaduri (*naraka*).

DESTINE DUREROASE. Destinele de animal, fantomă flămândă, ființă din infern. În unele cazuri, este inclus și destinul de titan sau de demon.

DEVA. Vezi ZEI.

DHARMA. 1) Realitatea unică, finală, fundamentală; 2) un eveniment esențialmente real, sau un adevăr; 3) ca reflectat în viață: dreptate, virtute; 4) dacă este scris cu majusculă, învățătura lui Buddha: Doctrină, Scriptură, Adevăr. Se referă la învățăturile Buddhiste în general sau, în funcție de context, la o anumită învățătură în particular; unii traducători se referă la acestea ca fiind „doctrina buddhistă”, termen ce sugerează însă îngustime și rigiditate și de aceea în traducere se folosesc alternativ cele două cuvinte, doctrină și învățătură; 5) obiect al celui de-al șaselea organ de simț (al minții); 6) în general, orice entitate perceptibilă sau conceptibilă: fenomen, ființă, obiect, noțiune, însușire, concept, idee, parte, stare, etc.

DHYĀNA. Patru, opt sau nouă. În ordine, cele patru Dhyāna ale formei, cele patru Dhyāna fără formă, și suprema „încetare a senzațiilor și percepțiilor” (*Nirodha-Samapatti*).

DIVIN (*bhagavan*). Un epitet pentru Buddha. De asemenea „Cel Binecuvântat”, dar în acest caz sensul nu este „binecuvântat de către cineva, de către altcineva”. Cuvânt care semnifică „cel care are toate [însușirile] extraordinare, toate puterile, toată faima, toate bogățiile, toată cunoașterea, toată renunțarea” și multe altele asemănătoare. În India, epitet pentru zeități sau divinități, iar în cadrul Buddhismului pentru Buddha.

DIVINITATE. În contextul Buddhismului, divinitățile se referă la Buddhași (ca divinități supreme), Bodhisattvași, Regi Ai Dharmei, divinități mânioase, divinități pentru meditație, și uneori și la zei. Aceștia nu sunt în niciun caz creatori, ci mai degrabă ghizi și ajutoare pentru o ființă care dorește să ajungă la Buddhitate.

EFORTURI CORECTE (*samyak-prahāna*). Patru: a-și stârni voința, a face un efort sau a exercita vigoarea, a concentra și activa gândurile, a se strădui în mod corect, pentru: 1) a evita producerea (viitoare) a dharmelor rele și negative (nevirtuoase) care nu au fost încă produse, 2) abandonarea (renunțarea) la

dharmele rele și negative (nevirtuoase) care au fost produse, 3) producerea de dharme bune și binefăcătoare (virtuoase) care nu au fost încă produse, 4) menținerea, non-dispariția, dezvoltarea ulterioară și împlinirea completă a acelor dharme pozitive (virtuoase) care au fost produse.

ELEMENT (*dhātu*). 1) Cele patru elemente materiale: pământ, apă, foc și aer. Spațiul-eter și conștiința sunt uneori adăugate, pentru a deveni șase. 2) Cele optsprezece elemente, adică cele șase organe de simț (văz, auz, pipăit, miros, gust și minte), cele șase obiecte ale simțurilor (obiectele vederii, auzului, etc.) și cele șase tipuri de conștiințe ale simțurilor (conștiința văzului sau a faptului că se vede ceva, conștiința auzului sau a faptului că se aude ceva, etc.). 3) Elementul Dharma, sau al Dharmei. 4) Elementul lui Tathāgata.

ELIBERARE (*mokṣa*). Starea de încetare completă a jinduirii, în care nu mai are loc renașterea neintenționată. Stare caracteristică nivelurilor generale de Arhat, Pratyekabuddha, Bodhisattva și Buddha.

EON. Vezi KALPA.

FIINȚĂ (*sattva*). O entitate vie, simțitoare. Având conștiință. O ființă animată, prin contrast cu obiectele neanimate. Toate ființele cu conștiință sau minte, care nu au atins încă Buddhitatea. Include toate ființele din Samsara și pe cele care au atins orice nivel (*bhūmi*) de Bodhisattva.

FORMA (*rūpa*). Primul dintre cele cinci agregate (*skandha*); materia și energia, considerate ca fiind de fapt nediferențiate.

FRUCT (*pala*). Efect rezultat din acțiuni bune și rele (pozitive și negative).

GENEROZITATEA, sau DĂRUIREA (*dāna*). Prima dintre cele șase perfecțiuni. Constă în a dăruia lucruri materiale, instruire în Dharma, corpul propriu sau viața proprie, și meritul rezultat prin aceste acțiuni, pentru beneficiul celorlalte ființe.

GRIJI LUMEȘTI, OPT. Reacții de speranță și frică care împiedică o ființă să urmeze Calea. Sunt patru perechi, atașare de un aspect și aversiune față de aspectul opus. Ele sunt: atașare față de câștig, aversiune față de pierdere, atașare față de plăcere, aversiune față de durere, atașare față de laudă, aversiune față de critică, atașare față de faimă, aversiune față de o reputație proastă.

IAD (*niraya*). Un loc pedeapsă și de mare suferință. La fel ca oricare alt tărâm și alt destin, nici acesta nu este permanent, însă durata unei vieți într-un iad este imensă, iar suferința este imensă și ea. Mai mult, odată o ființă intrată într-un iad, ieșirea nu mai este sigură, pentru că, în încercarea de a scăpa de suferința din iadul respectiv, ființa va face multe acțiuni negative, negativitate care poate duce direct la renașterea în alt iad, după decesul în iadul anterior (deces care poate surveni și ca efect al distrugerii aceluia iad în urma unui cataclism) și astfel poate avea loc un sub-ciclu, în interiorul ciclului nașterii și morții.

IGNORANȚĂ (*avidyā*). Cauza finală, cea mai profundă, a transmigrației (a renașterii), este corolarul negativ al gnozei, al cunoașterii; prima dintre cele doisprezece legături ale producerii dependente. De asemenea, „neștiință”. Vezi ILUZIE.

ILUMINARE (*bodhi*). În limba sanscrită, „bodhi” înseamnă trezire sau înflorire. Cu toate acestea, datorită influenței creștine asupra traducătorilor, el este tradus adesea ca „iluminare”, deși conform Buddhismului nu există o ființă supremă care să ilumineze prin grația sa o altă ființă, obișnuită. Traducerea corectă este „Trezire”. Am folosit ambele variante în traducere, pentru a familiariza cititorul cu această noțiune, însă în Dharma nu există niciun echivalent al cuvântului „iluminare”. Vezi TREZIRE.

ÎNȚELEPCIUNE - CUNOAȘTERE (*prajñā*). Cea de-a cincea dintre cele cinci facultăți. În buddhismul timpuriu, aceasta consta în contemplarea metodică a dharmelor și în meditația interioară asupra modului de existență al acestora. Nu este doar înțelepciune, deși este tradusă astfel, ci și cunoaștere directă, nemijlocită, realizarea realității. Înțelepciune izvorâtă din realizarea directă, completă, profundă. Nu este aceeași cu înțelepciunea bazată pe experiență, care este numai formațiune mentală.

ÎNVĂȚĂTOR (*śāstar*). Un Buddha.

JINA. „Cuceritor”, „Victorios”. Un epitet pentru un Buddha.

KALPA. Eon, eră, durata de timp a unei lumi, sau un interval de timp similar.

KARMA. O acțiune volitivă, care este fie pozitivă (virtuoasă), fie negativă (nevirtuoasă), este ceea ce trece, într-o continuitate neîntreruptă, dintr-un amalgam instantaneu al agregatelor către altul, fie în timpul vieții unei ființe, fie după moartea sa, până când rezultatul (*vipāka*) fiecărei activități voliționale a corpului, vorbirii sau gândirii a fost manifestat, s-a ajuns la el.

LAIC (*upāsaka*). Cineva care practică încrederea sau credința în înțelepciunea lui Buddha și adoptă refugiul formal în Buddha, Dharma și Samgha. Poate fi un gospodar și trebuie să creadă neabătut în învățăături, cum ar fi în cele în Patru Adevăruri Nobile.

LAICĂ (*upāsika*). Vezi LAIC.

LEGEA BUNĂ (*saddharma*). Învățătura (sau doctrina) lui Buddha.

MAHĀYĀNA. Vezi VEHICULE.

MAHORAGA. „Mari Șerpi”, un grup de demoni. A nu se confunda cu *mahā-nāga* (vezi MĂREȚII ȘERPI).

MERIT (*punya*). Fructul faptelor bune și condiția pentru o fericire mai mare, sau pentru progresul spiritual.

MORALITATE (*śīla*). A doua dintre cele șase perfecțiuni, constă din a urma cele zece feluri pozitive sau virtuoase de acțiune sau cele cinci precepte sau reguli.

MUNI. Înțelept. Vezi „Buddha”.

NĀGA. Spirite ale apei, șerpi sau dragoni, fie protectori, fie distrugători.

NAȘTERE-ȘI-MOARTE (*samsāra*). Literalmente: „rătăcire” sau „lume”. Transmigrația în curs de producere, la care sunt supuse ființele. În învățăturile Mahāyāna, nu este fundamental diferită de Nirvana.

NESTEMATE (*ratnā*). Trei: Buddha, Dharma și Samgha (Sangha).

NIRVANA. „Încetare”, „stingere”. Calm liniștit, sublim, existență reală, nedistorsionată.

NON-SINE (*anātman*). Al treilea dintre cele trei semne. Exprimat în formula „Orice există, nimic nu este al meu, nu sunt aceasta, acesta nu este sinele meu.” Nu există de fapt un „sine” sau un „eu”, deși pare că ar exista.

PERFEȚIUNI sau TRANSCENDENTE (*pāramitā*). Șase: 1) generozitatea, 2) moralitatea, 3) răbdarea, 4) vigoarea sau elanul, 5) concentrarea sau meditația, 6) înțelepciunea. Lista din buddhismul Mahāyāna: Generozitatea, Moralitatea, Răbdarea, Vigoarea, Concentrarea, Înțelepciunea (cele șase principale), Priceperea în Mijloace, Hotărârea, Puterile spirituale și Cunoașterea; lista perfecțiunilor după categorisirea din canonul Pali, zece: Generozitatea, Moralitatea, Renunțarea, Înțelepciunea, Vigoarea, Răbdarea, Onestitatea sau rostirea adevărului, Hotărârea, Compasiunea, Liniștea și Echilibrul. Acțiuni pure, lipsite de concepte dualiste, pentru eliberarea ființelor din Samsara.

PERSOANĂ (*pudgala*). O entitate, un continuum care migrează de la o renaștere la alta.

PRETA. Fantomă flămândă care bântuie pământul. Unul dintre cele șase destine, unul dintre cele trei destine inferioare, nefericite, dureroase.

RĂDĂCINI, POZITIVE, BUNE, sau BINEFĂCĂTOARE, sau VIRTUOASE, sau ALE VIRTUȚII (*kusāla-mūla*). Un termen pentru meritul trecut care își va aduce răsplata.

ŚAKRA. Nume pentru Indra, „Conducătorul Zeilor”.

SAMĀDHI. Cel de-al optulea element din Nobila Cale Octuplă. Absorbire meditativă stabilă, non-duală, perfect conștientă. Duce la Realizări. De multe ori, sinonim cu Realizările.

SAMGHA sau SANGHA. Una dintre cele Trei Nestemate. Vezi COMUNITATE.

SAMSARA. Cuvânt din limba sanscrită care înseamnă „rătăcire”. Este folosit de către Buddha pentru a descrie rătăcirea ființelor în ciclul renașterilor și morților. Existență ciclică. Potrivit semnificației sale, nu este un „drum” urmat, ci o rătăcire fără o direcție precisă și fără un scop precis. Existența condiționată a vieții obișnuite în care suferința apare deoarece ființa încă are ignoranță, atașare și agresiune (cele trei otrăvuri). Eliberarea, sau Trezirea, sau Iluminarea sunt cuvintele folosite pentru a indica starea de oprire a acestui ciclu care, în

absența realizării naturii adevărate a tuturor fenomenelor aparente, continuă la nesfârșit. Vezi NAȘTERE-ȘI-MOARTE.

SINE (*ātman*). O entitate substanțială, care rămâne una, neschimbată, liberă și necauzată. Imaginat și afirmat în numeroase religii, în Buddhism este demonstrat ca inexistent.

SKANDHA. Literalmente, „grămezi, agregate”. Cinci: 1) forma, materia, energia, internă sau externă; 2) senzația; a simți un obiect; 3) percepția, înțelegerea, distingerea, recunoașterea; 4) formațiunile mentale, impulsurile, voința; toate tipurile de obiceiuri mentale, gânduri, idei, păreri, prejudecăți, hotărâri; 5) conștiința; cea care cunoaște și discerne. Acestea sunt constituentele a ceea ce este considerat în mod greșit ca fiind un sine sau o persoană. În *Samyutta Nikaya*, se zice că Buddha a spus: „O «caleașcă» există pe baza agregării părților și, exact așa, conceptul de «ființă» există atunci când cele cinci agregate sunt disponibile.” Bineînțeles, aceeași analiză se poate aplica și părților caleștii. Deci, așa cum caleașca este de fapt o reificare, o considerare ca fiind real a ceva ce de fapt nu există ca atare, așa este și ideea de sine și la fel și toate dharmele.

SPIRIT, FANTOMĂ (*amanusya*). „Nu om”, o ființă supraumană (în unele enumerări include și zeii), un titan, un demon.

SUFERINȚĂ, BOALĂ, RĂU (*duhkha*). Al doilea dintre cele trei semne. Primul Adevăr Nobil. Este de trei feluri: suferința evidentă, suferința schimbării, suferința atotpătrunzătoare. Sunt descrise mai pe larg în prefața ediției în limba română a „Prajñāpāramitā Sutra în 8.000 de versete”.

SUFLET (*jīva*). Forța unificatoare și generatoare de viață dintr-un organism. La fel ca orice altă dharma, nu este etern, independent sau neschimbător.

SUGATA. Epitet pentru un Buddha. „Cel bine plecat”, sau „Cel plecat la bine”.

SUMERU. Un munte localizat în centrul lumii și înconjurat de șapte lanțuri muntoase concentrice. De asemenea, Meru.

TATHĀGATA (*tathā-gata* sau *tathā-āgata*). Un titlu al lui Buddha, însemnând fie „Astfel-Plecat”, fie „Astfel-Venit”.

VACUITATE (*śūnyatā*). Absența atât a existenței cât și a inexistenței vreunei dharme. Lipsa existenței și a inexistenței a tot ceea ce concepem și percepem, inclusiv a concepției, a percepției și a noțiunilor. Vacuitatea în sine este și ea lipsită de existență (absența a ceva nu este existentă). Noțiunea de Vacuitate este și ea lipsită de existență. Implicit, lipsa oricăror caracteristici de orice fel, spre exemplu: a începutului, a duratei și a încetării, a apariției, a existenței, a dispariției, a inexistenței, a prezenței, a absenței, a legăturii, a eliberării, a plăcutului, a neplăcutului, a aderenței, a lipsei aderenței, a însușirilor, a lipsei acestora, etc. Pentru a înțelege Vacuitatea, se apelează deseori la comparația cu spațiul. Deși putem avea noțiunea de spațiu, el nici nu există și nici nu lipsește,

nu are caracteristici, nu are început, durată sau sfârșit, nu apare și nu poate să dispară, nu are limite de niciun fel. Se mai poate explica și ca lipsa absolută a oricărei esențe de orice fel, a oricărei substanțialități. Ca sinonime, se mai folosesc și cuvintele „gol” și „vid”.

VEHICUL(E) (*yāna*). Același cuvânt se folosește și pentru cale și pentru drum. Metode de salvare, așa cum sunt analizate de Mahāyāna. Trei: 1) Discipoli, 2) Pratyekabuddhași; acestea două constituie Hīnayāna, vehiculul inferior sau mic; peiorativ pentru acei buddhiști care nu au acceptat noua învățătură Mahāyāna. 3) Mahāyāna, marele Vehicul; mișcarea din buddhism care a luat naștere pe la începutul erei creștine, adoptând doctrina Bodhisattva, scopul căreia este starea de Buddha sau suprema, perfectă Trezire, și combinând-o cu o doctrină metafizică a Vacuității universale.

VICTORIOS (*jina*). Un epitet pentru un Buddha. Vezi JINA.

VID, GOL (*śūnya*). 1) Zadarnic, futil, atunci când este aplicat lucrurilor din această lume, 2) non-existența unui sine (vezi SINE) și a unei esențe (vezi VACUITATE), 3) o dharma condiționată.

ZEU, ZEITATE (*deva*). Literalmente: „Cel care strălucește”. În niciun sens un creator, nici omniscient, nici omnipotent; pur și simplu, un locuitor al paradisului, cu durată de viață și inteligență limitate; unul dintre cele șase destine temporare.

Noțiuni fundamentale

CELE PATRU ADEVĂRURI NOBILE și NOBILA CALE OCTUPLĂ. Una dintre primele învățături predate de Buddha, esențială.

1) Natura suferinței (sau *Dukha*): „Acesta este adevărul nobil al suferinței: nașterea este suferință, îmbătrânirea este suferință, boala este suferință, moartea este suferință; tristețea, lamentarea, durerea, jelirea și disperarea sunt suferință; unirea cu ceea ce este neplăcut este suferință; separarea de ceea ce este plăcut este suferință; să nu obții ceea ce vrei este suferință; pe scurt, cele cinci agregate supuse atașării, agățării, aderenței, sunt suferință.”

2) Originea suferinței (*Dukha Samudaya*): „Acesta este adevărul nobil al originii suferinței: nesațul, jinduirea este cea care duce la existența repetată, însoțit de plăcere și dorință (senzuală), căutând încântare ici și colo, adică jinduind după plăcerile simțurilor, jinduind după existență, jinduind după distrugere.”

3) Încetarea suferinței (*Dukha Nirodha*): „Acesta este adevărul nobil despre încetarea suferinței: este dispariția fără urme și încetarea aceluiași nesaț, aceleiași jinduri, renunțarea la el, abandonul lui, libertatea față de el, nesprijinirea pe el.”

4) Calea care duce la încetarea suferinței (*dukha nirodha gamini patipada magga*): „Acesta este adevărul nobil al căii care duce la încetarea suferinței: este Nobila Cale Octuplă, adică: vederea (sau viziunea) corectă, intenția corectă, vorbirea corectă, acțiunea corectă, modul de trai corect (și de a câștiga în mod corect traiul, evitând spre exemplu implicarea în afaceri cu arme, otrăvuri, ființe, carne și intoxicanți), efortul corect, atenția (sau conștiența) corectă, și concentrarea (sau meditația) corectă.”

Cuprins

Notă introductivă.....	1
Introducere.....	2
Capitolul 1 - o recomandare de a lua aminte.....	3
Capitolul 2 - sfaturi despre practicile virtuose	3
1. Sfaturi generale pentru laici și călugări	3
2. Sfaturi pentru laici	4
3. Sfaturi pentru laici și pentru cei care și-au părăsit casa.....	9
4. Prezentare amănunțită	14
5. Ceea ce este comun tuturor Vehiculelor (Căilor)	21
6. Ceea ce este specific Marelui Vehicul (Mahayana)	24
Dicționar de termeni.....	26
Noțiuni fundamentale.....	34
Cuprins	35